

sovint *b* com *v*, cf. *raval*, *rova*, *alcova*, *alcabala* etc.).

¿Potser una derivació aràbiga en *-iya*, del tipus trivial d'adjectiu, que en àrab vulgar tan sovint recula l'accent? Aquesta és ja una possibilitat ben certa per més que resti una mica vaga. I més concretament, ³ es pot admetre que l'àrab valencià ho barrejà amb arrels aràbigues homònimes que designaven líquids *Sábab* 'nedar' és un mot de l'àrab de pertot i de tots temps: des de l'Alcorà (Penrice, p. 65*b*) i el Beladhori (S. IX) fins a l'àrab modern de Síria i d'Egipte (Dozy, ¹⁰ *Suppl* I, 624), acostant-se més pel sentit, sabem pel *Mohit* (de Síria) que també pren el sentit de 'rajat' («couler»); i formalment coincideixen amb la nostra *z*, no sols l'àrab comú *sábib* 'el qui neda', sinó l'egipci *sabbih* «nageur» (Boqtor) i fins ens consta que l'àrab ¹⁵ granadí en tenia un derivat *sábiba* si bé *PAlc* li dóna el sentit de «essequias», 'funeràlles, cérémonies'.

També s'hi acostava l'arrel *sabag* que també és de l'àrab de sempre i pertot, amb el sentit de 'tenyir amb líquids', ja a l'Alcorà, '*insabag* «être teint» en el nostre *RMA.*; acostant-se més «sopear, mojar sopes» en *PAlc* («verser le bouillon sur les tranches de pain») i 'escabetxar peix' en el Mansuri; com a substantius *sibág* «assaisonnement» en Abenaluam, *sib'a* 'tintura' en l'Alcorà (Penrice, 81), *sib'o* i *sibág* també en Aben-²⁵ aluam, i aquest és 'salsa' en el mateix autor i en Abenabéitar (Dozy, *Suppl* II, 816) En total, un conjunt tan pròxim que justifica que el *sapa* mossàrab fos convertit en *sábia*, en anar arabitzant-se lingüísticament els musulmans de les nostres terres,⁴ i que fets semblants es produïssin també en altres zones hispàniques (del portuguès i l'andalús).

DERIV : *Sabar* o *sapar* v., V. supra. *Sàbol* Pollença? *Ensabar Dessabar-se* *Prot-de-saba* nom propi vigatà, veg. el vol. d'Escr. Inèd de Verdager (Casac.)³⁵

¹ *Sapa* «sève, savia» propi del basc-francès: Azkue (II, 206*b*, § 4) el registra en tot el b-nav., a la Sule i un poble extrem del Labort. El mateix mot, d'altra banda, significa (general en tots tres dialectes i el Baztan) «bochorno, temps lourd et orageux» (Azkue, § 1) i alguna altra acc., que no és clar si és el mateix mot: car el diu Schuchardt (*ZRPb* XLI, 347), però conjecturant-li un altre parentiu erdèric, força problemàtic (cf. *Top Hesp* I, 280n.). — ² H₁ afegeix algun detall. Colon, en *ZRPb*. LXXVIII, 88, i *FEW* XI, n. 3: poc important i referent més aviat a les formes portugueses del nom de la saliva. — ³ H₁ afegeix que li han donat la pronúncia amb *-v-* a tres pobles no apitxats, Xaló, Cocentaina i Font de la Figuera, però afanyant-se a fer constar que d'aquestes dades en desconfia, perquè no eren de gent del camp. Com que sembla que en el conjunt de la nota es decanta més aviat per la *-v-*, tinguem en compte que la família i la vida més juvenil d'aquest amic són d'Albaida i la Ribera, sobretot, o del tot zones de *v* labiodental. Escriu 1851 escriu *sabia* tot definint «savía» en cast.; el dicc. de M.Gadea (que era alcoià) remet de *sabia* a *savía* Altrament també tinc una dada semblant, de Ribagorça; pujant pel Montsec occidental (a l'Estall, 1957) em signaven un ar-⁶⁰

bre mal tallat perquè «ja estava en *sáubia*» i aquí tenim no sols la *z* sinó una *μ* que sembla correspondre a la forma *sábia* gallega, asturiana i salmanina — ⁴ El grup germànic format per l'angl i neerl. *sap*, ags. *sæp*, a.-al. ant. *saff*, al. mod. *saft*, encara que signifiqui 'suc' i 'saba', i encara que possiblement sigui de vera soca germànica, no sembla tenir relació genètica amb el romànic *saba/sève*, V nota 5 del *DECH* En tot cas la *-pp-* germànica s'oposaria a la concebible sospita que el mot romànic vingui del germànic. D'altra banda no està descartat que hi hagi alguna relació (de l'un o de l'altre), amb el tipus gal·lo-llatí *SAPPINUS* 'avet', com ho han sospitat alguns (entre altres veg. *Whatmough, Dial. of Anc. Gaul*, pp. 70, 142). Tampoc ho està que en la *-i-* influís la del mot cast *resabio* i benasq *sapra* «sabor, gustillo, resabio» (Ballarín), si bé no pas com agent principal, car justament a Benasc hi ha contrast entre això i *saba*, amb verb *sabà(r)*

Sabadell, V. *sàbat* *Sabat* o *sobar*: *AlcM* ja dóna correctament l'etimologia aràbiga; notem que la variant en *sa-* es deu a influència de *sab'a* 'número set' i *sábir* 'setè', dels quals deriva *soba*

SABALLÓ (o *safalló*, *sagalló*) 'cuc o larva de la carn en descomposició': vaig estudiar detingudament aquest mot dins el llarg estudi dedicat al cast. SABAÑÓN 'penelló' en el *DCEC/DECH*: en particular al paràgraf *DECH* v, 109a19-35 i 109b46-48. Problema ben obscur relatiu a un mot sens dubte pre-romà; les pistes concretes allí examinades són moltes, de les quals unes quantes són versemblants i cap no s'acosta a una demostració suficient; en tot cas el lligam etimològic amb el mot castellà sembla ben establert, i V espt. el camí indicat a 109a47ss. El mot per a 'penellons' és *sabaçons* a les Valls de Boí, de Castanesa (milloreu la puntuació ambigua de 108b16-18) i de Benasc, mentre que en aquesta és *sagallón* «el gusano larva de la moscarda» (Ballarín), però en el Matarranya tenim ja *sabalóns* «verm de la carn descomposta» (Casac. 1923). En gascó, des de la V. d'Aran (*sawalún*) només arriba a la V. d'Aura (*sabalhoú*), i un discrepant *salajoung* al SO. de la Girona (Moureau, Rohlf, *Gc* 2, p. 113); amb els quals no és probable que es relacioni un *sabalh* o *sabayous* «grisâtre», recollit per Palay.

Quant al basc *ospel/uspel/mospel/nospel* «sabañón» i «umbria», tindrem en compte ara Mitxelena, *FonHivca*, 272, 273, i quedarem una mica menys lluny del nostre mot si hi afegim que té encara una variant dialectal en *s-*: *suspel* «umbria» en el navarrès de Lezaka Conjecturariem 'fred' com a sentit bàsic dels mots bascos, ribagorçà i castellà, si no fos la perplexitat en què ens deixa el valor antifràstic de 'calor' a què ens duria el significat del mot català.

No existeix el pretès *saball*, invenció del Salvat i Bulbena (no Lab. 1840-88). *Mosca sabañunera*, la que pon els saballons (diferent del tàvec, de la mosca negra i de la dels fems, Er, Cerdanya, 1959).